

Veiksmīgs projekts rosina nākamos

Gada nogalē Ventspils novada domē tiekoties domes, Vārves pagasta pārvaldes, sabiedrisko organizāciju un uzņēmēju pārstāvjiem un runājot par *LEADER* projektiem, spriedām, kā kopus spēkiem uzlabot vietējo vidi un paaugstināt ļaužu labklājību. Atziņa vienkārša — visām pusēm jāsadarbojas, pašvaldībai jāsaklausa iedzīvotāju vēlmes un kūtrākie jāpaskubina, bet projektu rakstīšanai vislabākā reklāma ir jau veiksmīgi īstenotās ieceres.

Nedaudz kopsavilkuma

Vārves pagastā, vienā no lielākajiem Ventspils novadā, ko veido trīs rosīgi ciemi, Vārve, Ventava un Zūras, darbojas Zūru pamatskola ar teju 170 bērniem — otra lielākā pamatskola novadā, pirmskolas izglītības iestāde «Zīļuks» un tā filiāle, trīs bibliotēkas, divi muzeji, bērnu un jauniešu centri, ģimenes ārstu prakse, četri veikali un vairākas atpūtas un viesu mājas.

2008.–2014. gada plānošanas periodā pagastā īstenoti 10 *LEADER* projekti — **pieci no tiem pašvaldības** («Pārvietojamās skatuves iegāde kultūras pasākumu nodrošināšanai», «Ventavas ciema ceļu renovācija un rekonstrukcija, elektriskā apgaismojuma jaunbūve Vārves pagastā, Ventspils novadā», «Vides labiekārtošana, atpūtas un tirdzniecības vietu iekārtošana Vārves pagastā», «Skeitparka izbūve Ventavas ciemā, Vārves pagastā» un «Sabiedriskās ēkas rekonstrukcija Skolas ielā 8, Ventavas ciemā, Vārves pagastā, Ventspils novadā» ar kopējo piesaistīto 220 336,78 eiro finansējumu), **trīs biedrību** («Tehniskais nodrošinājums Ventspils novada zivju resursu aizsardzībai», «Sporta un atpūtas bāzes pilnveidošana Vārves pagastā» un «Vides labiekārtošana fizisko aktivitāšu un aktīvās atpūtas nodrošināšanai Vārves ciemā» ar kopējo 40 988,35 eiro finansējumu) un **divi uzņēmēju** («Traktoru un smago mašīnu riepu montāžas un remonta servisa izveide» un «Tūrisma pakalpojumu attīstība kempingā «Raganas slotā» Vārves pagastā, Ventspils novadā» ar kopējo piesaistīto 16 891,53 eiro finansējumu).

Jaunajā plānošanas periodā jau pabeigts projekts «Tautas tērpu iegāde vidējās paaudzes deju kolektīvam «Vāruve»» (biedrība «Vāruve»), 2 pašvaldības projektus pašlaik īsteno — «Jauniešu aktīvās atpūtas laukuma izveidošana Vārves ciematā» un «Vārves pagasta Zūru stadiona jaunbūve Ventavas ciemā».

Sarunā Ventspils novada domē piedalījās domes priekšsēdētāja vietnieks Māris Dadzis, Vārves pagasta pārvaldes vadītāja Gunita Ansonē, biedrības «Vāzūve» un «Vāruve» pārstāvis Andris Vārpiņš, biedrības «Ventspils makšķernieku klubs» pārstāvis Andris Akmentiņš un «Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas» koordinatore Gunta Abaja, pa telefonu uzzināju uzņēmēja Kaspara Pūpoliņa domas.

Saklausīt, iedrošināt, palīdzēt

Tieši tas ir pašvaldības uzdevums darbā ar iedzīvotājiem, mudināt viņus izmantot projektu iespējas. M. Dadzis teic, ka cilvēkiem vistuvāk ir pagasta pārvaldes, — tajās vislabāk jūt gan uzņēmēju, gan sabiedrisko organizāciju intereses. *LEADER* iespējas kopdarbā vieno pašvaldību, uzņēmējus un biedrības. Domes vadītāja vietnieks stāsta, ka novada vadība gaida ne tikai ierosmes no pārvaldēm, pārvaldes vadītāji paši gatavo projektus. Ja runa ir par lielāka apjoma finansējumu, tad piesaistās arī novada Attīstības nodaļa, vai nu pati rakstot projektu, vai palīdzot to uzrakstīt.

G. Ansonē pati sekmīgi raksta projektus un palīdz šajā lietā pagasta cilvēkiem. «Ja viņi nav gana aktīvi, tad drusku jāpamudina,» atklāj Vārves pagasta pārvaldes vadītāja. «Mums savukārt jāsaklausa, ko cilvēkiem vajag, lai viņus te noturētu. Vajag sakoptu vidi, labi pieejamu izglītību, kultūras un sporta iespējas. Vārves īpatnība — trīs attīstīti ciemi, un katram no tiem ir sava identitāte. Būtu aplam, ja vajadzētu braukt uz citu vietu tikai tāpēc, ka pašiem nav sava bērnu rotaļu laukuma. Mums tagad divos ciemos būs izveidoti skeitparki, tā bija arī jauniešu vēlme. Ventavā ierīkojām pirmo, tagad tāds būs arī Vārvē.»

Vārves pārvaldniecei nemitīgi jādomā par nākotni. Pagastā ir viena no lielākajām skolām novadā, projektā rekonstruēs stadionu Ventavā, taču nav kultūras nama. Tāpēc projektā ir iegādāta pārvietojamā skatuve, kas lielākos pasākumos noder visos trīs ciemos, turklāt ne tikai sarīkojumiem ārā, arī telpās. Tas ir labs risinājums, bet ne pilnīgs. «Mums ir ap 1900 iedzīvotāju, un, lai viņus noturētu, lai nevajadzētu braukt uz Ventspili, pašiem savam kultūras namam jābūt. Par to aptaujājam iedzīvotājus,» stāsta G. Ansonē.

Visus trīs ciemus skar Venta, kas vistuvāk pienāk Vārves ciemam. Tur vārvenieki nākotnē grib labiekārtot pludmali, ierīkot skatu laukumu, pārgērbšanās kabīnes, vietu sporta nodarbībām, bērniem, viesiem, arī laivu piestātnei, jo Vārve ir tūristu iecienīta. A. Akmentiņš piebilst, ka Vārvē būtu laba laivu ielaišanas vieta makšķerniekiem, tas ļautu viņiem sadalīties vienmērīgāk pa upi. Savukārt G. Abaja atgādina Vārves pagasta priekšrocību — jūras piekraste ļauj īstenot gan Lauku fonda, gan Zivju fonda projektus.

G. Ansonē atzīst, ka ļaudis reizēm baidās — neatradīs līdzfinansējumu. «Tad iedrošinām un sakām, lai sāk ar maziem projektiņiem, nevajag uzreiz ar *LEADER*. Cilvēki nāk, interesējas, iegūst pirmo pieredzi un gandarījumu par rezultātu. Lielāko prieku sagādā cilvēku sarosīšanās, kas notiek, kad viņi ierauga veiksmīgi īstenotu projektu. Arī M. Dadzis piebalso, ka tas ir lielākais ieguvums. Vārves pagastā *LEADER* programma ir iekustinājusi ļaudis, ir nodibinātas biedrības, radušies jauni pašdarbības kolektīvi, piesaistīts finansējums labu ideju piepildīšanai. «Tieši tas dzīvesvietu padara interesantu. Lai būtu pilnvērtīgas kultūras, izglītības un sporta iespējas! Lai tā nav tikai vieta, kur pārgulēt, piemēram, tiem, kas brauc strādāt uz Ventspili.»

Kāpēc raksta projektu?

Andris Vārpiņš, trīs bērnu tēvs, dalās pārdomās un pieredzē: «Mūsu biedrības «Vāzūve» un «Vāruve» aptver visus trīs ciemus. Pastāvam gadus piecus, pats darbojos no sākuma. Pirmā doma bija Zūru skolā Ventavā ierīkot trenāžierus. Paši vakaros spēlējam basketbolu, un reiz nospriedām, ka vajag arī trenāžierus, kaut vai tiem, kas negrib dzenāt bumbu. Izveidojām biedrību, lai varētu rakstīt projektu. Nākamā iecere — rotaļu laukums Vārvē. Rakstot daudz palīdzēja ciema iedzīvotāja Dace Linberga. Uzrakstījām, bet pēc tam nodomāju — vairs nevienu projektu mūžā! Darbos aizņemtam cilvēkam jāatlicina laiks pa vakariem, brīvdienām... Bet, kad tu redzi darba augļus, ka rotaļu laukumā pulcējas nevis divi trīs bērni, bet divdesmit trīsdesmit, tad saproti, ka laiku neesi veltī tērējis.

Jaunajā plānošanas periodā biedrība «Vāruve» uzrakstīja nākamo projektu — tērpu iegādei deju kolektīvam «Vāruve». Skatēs tikai tāpēc dabūjām mazāk punktu, ka nebija labu tērpu, tos nācās aizņemties.»

Andris Akmentiņš sevi sauc par traku makšķernieku. Viņš mīl dabu, īpaši Latvijas upes ar visu tajās esošo bagātību, un tikpat stipri nemīl bagātības postītājus. Jo īpaši maluzvejniekus, kas liek tīklus lašveidīgo zivju nārsta vietās rudenī. Pastāv uzskats, ka «dabiskie» lašveidīgie palikuši apmēram 10%, un šo bagātību saglabāt ir jāpalīdz visai sabiedrībai. Rietumeiropā tērē miljonus, lai ko tādu atjaunotu, bet mūsu uzdevums ir nesabojāt.

Pirms pieciem gadiem Andris piepulcējies biedrībai «Ventspils makšķernieku klubs» — toreiz copmaņus un dabas draugus iekustinājis projekts «Miljons foreļu atgriešanās». Tad dzimusi doma, ka makšķernieki varētu pieskatīt kādu upi — «savās vietās makšķernieki redz notiekošo, un viņiem ir sāpīgi to redzēt». Pēc 5 darbības gadiem likvidēti apmēram 8 kilometru maluzvejnieku tīklu un murdu gan Vārves pagastā, gan visā Ventspils novadā, bet no pirmajiem 5 sabiedriskajiem inspektoriem palikuši 2, tāpēc jāmeklē aktīvisti nākamajā paaudzē. Kā stāsta Andris, «ar Valsts vides dienesta (VVD) inspektoriem mums sadarbība ir laba, tomēr daudzi cilvēki, redzot *malīku* tīklus, labāk piezvanīs mums, nevis VVD, lai gan mēs upē tiksim tikai tad, kad būs brīvs laiks un līdzekļi degvielai. Jāņem vērā arī fakts, ka lielākā daļa signālu ir nekonkrēti. Praksē pārbaudot, ziņa «te vienmēr liek tīklus» var neapstiprināties». Te vietā ir M. Dadža piebilde, ka valsts vides inspektoru nepietiek, tāpēc sabiedrisko organizāciju iesaistīšanās ir ļoti vēlama.

A. Akmentiņa īstenotais projekts ir domāts vides aizsardzībai. Ir iegādāta laiva, nakts binoklis, novērošanas kamera un vēl cits aprīkojums cīņai pret maluzvejniekiem. Andris slavē dabas kameru, ar kuras palīdzību var fiksēt maluzvejnieku sejas. «Tas nevar būt pierādījums tiesā, bet audzinoša nozīme ir noteikti. Uzliekam krastā plāksni par videonovērošanu. Līdzīgi kā ar fotoradariem. Tagad *malīkim* krietni jāpadomā, riskēt likt murdu vai tomēr ne.»

Cik viegli ir uzrakstīt projektu?

A. Vārpiņš pasaka droši vien daudzu domas: «Cilvēkam bez pieredzes vienam pašam sagatavot visus projekta dokumentus ir grūti, tāpat apstaigāt visas instances. Tamdēļ daudzi nesadūšojas rakstīt, lai gan vajadzību saskata, idejas ir un gribētu arī tās piepildīt. Ir ļoti labi, ja ir padomdevēji. Man atbalsts bija vienmēr, liels paldies pašvaldības speciālistiem!»

A. Akmentiņa stāsts ir šāds: «Man bija tēze: mēģināšu uzrakstīt projektu, lai pierādītu, ka dzejnieki un maksšķerņieki arī var uzrakstīt vismaz vienu projektu dzīvē. Jā, esmu strādājis reklāmas aģentūrā, esmu veidojis mazākus projektus, bet, rakstot šo, gāja diezgan grūti, kamēr neuzķēru, ka Lauku atbalsta dienestā strādā ne tikai lieli kontrolētāji vien. Atklājās — tad, kad tev jau ir kaut kas projektam līdzīgs un pašvaldības atbalsts, LAD ieslēdzās vārds «atbalsts». Speciālisti izskaidroja: tā nevajag, šitā vajag.

Mans mērķis bija arī iedrošināt citus. Kurzēm varētu vēl izveidoties maksšķerņieku biedrības.

Jā, ar papīru kalniem jātiek galā. Bet vajag tikai paņemu lokā kādu ar grāmatvedisku prātu, kam vēl iedot paskatīties. Tad var. Jebkurš cilvēks var uzrakstīt projektu.»

Izšķirošā ir ideja

Uzņēmējs K. Pūpoliņš projektā iegādājies iekārtas un aprīkojumu traktortehnikas un kravas automašīnu remonta servisa izveidei Ventavas ciemā. Kaspars ir rakstījis projektus LAD par tehnikas modernizāciju, *LEADER* projekts — pirmais.

Kaspars dalās savās atziņās: «Nodarbojos ar lauksaimniecību, gribēju papildus uzsākt darbību, kas nesaistās tieši ar zemkopību. Par *LEADER* iespējām uzzināju internetā. Uzrakstīt projektu nesagādāja nekādas grūtības. Ja būs vajadzība, esmu gatavs rakstīt jaunus un iesaku to arī citiem. Galvenais — idejai jābūt dzīvotspējīgai. Ja tā nedos peļņu, tad būs izšķērdēti resursi. Tāpēc sākumā viss rūpīgi jāizvērtina.

Projekts atvieglo jauno ieceri uzsākt, tā uzdevums ir to atbalstīt. Manā gadījumā risks saistījās ar klientu daudzumu. Tāpēc projektā iegādājos iekārtu minimumu. Darbi ir iesākušies pat labāk, nekā gaidīju. Klientu, apkārtējo zemnieku, pietiek. Iekārtu nedaudz pietrūka, tās piepirku klāt par savu naudu.

Uzņēmējiem Vārves pagastā ir gana labs atbalsts. Ja nu pašvaldības ceļus varētu vairāk greiderēt. Par valsts nenormālo nodokļu politiku būtu cits stāsts... Uzņēmējam darbinieks izmaksā dārgi.»

Kas traucē jeb Informācijas trūkums

A. Vārpiņš, kas vadījis projektu par bērnu rotaļu laukuma izveidi, pauž neizpratni, kāpēc par izmantoto zemi vēl 4–5 gadus jāmaksā nodoklis, jo laukums taču ir domāts sabiedrībai. Un cits ierobežojums — divus gadus pēc viena projekta nevar startēt ar nākamo...

Šos jautājumus skaidro G. Abaja. Ja biedrība ir pieteikusi projektu par rotaļu laukumu, tad var vienoties ar pašvaldību, ka tā pārņem uzraudzību. Tagad tas ir iespējams — jaunajā plānošanas periodā ir grozīti nosacījumi. Nav arī jāgaida divi gadi, vienā kārtā var iesniegt vairākus projektus, tikai katram projektam jābūt ar citu mērķi.

M. Dadzis iestarpina, ka diezgan bieži jau gribas īstenoto projektu papildināt, un A. Vārpiņš to pamato ar praksi — bērniem ierīkotais laukums atklājies, ka pusaudžiem vajag ko savu, citu — skeitparku.

G. Abaja uzsver, ka, projektu rakstot, rūpīgi jāpārdomā mērķis. Pirmoreiz vajag izvēlēties to šaurāku, lai pēc tam būtu iespēja ar citu mērķi pieteikt jaunu projektu. Tas pats jāņem vērā uzņēmējiem.

G. Ansons piebilst, ka biedrības sākumā nemaz nav zinājušas, ka novada pašvaldība dod līdzfinansējumu, un tikai tāpēc daļa atmetusi projektu rakstīšanai ar roku. Uzzinot, ka pašvaldība to dod, ļaudis sarosās. M. Dadzis apstiprina — ir attiecīgs nolikums, un šādos gadījumos pašvaldība finansiāli atbalsta, un arī A. Vārpiņš bilst, ka pašvaldība ir pretimnākoša arī līdzfinansējuma ziņā.

Vārves pagasta rosīgums apliecina — pašvaldība te skubina iedzīvotājus realizēt savas idejas, tie, kas reiz baudījuši sava projekta augļus, ir ar mieru rakstīt vēlreiz, un sekmīgs projekts iedrošina arī nogaidošos.